

עיר התורה שקרובה אליך

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם העולמית

הרבנות הראשית לישראל

לשכת הרבנות הראשית אלעד. ראש העין. הרצליה

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

המלך

פרשת נח

אדר

"תיבת נח היא תיבת החסד"

בראשית פ"ו פסוק ט: אֵלֶּה תּוֹלְדֹת נֹחַ נֹחַ אִישׁ צַדִּיק תָּמִים הָיָה בְּדַרְתָּיו אֶת הָאֱלֹהִים הִתְהַלֵּךְ נֹחַ:
בראשית פ"ז פסוק א: וַיֹּאמֶר יְקֹזֵק לְנֹחַ בָּא אֶתָּה וְכָל בֵּיתְךָ אֵל הַתֵּבָה כִּי אֶתְּךָ רְאִיתִי לְפָנַי
בְּדוֹר הַזֶּה: בראשית פ"ח פסוק א: וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נֹחַ וְאֶת כָּל הַזֵּוְיָה וְאֶת כָּל הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר אִתּוֹ
בַּתֵּבָה וַיַּעֲבֵר אֱלֹהִים רוּחַ עַל הָאָרֶץ וַיַּשְׁכּוּ הַמַּיִם:
שאלות:

א) יש להקשות מאחר ונח איש צדיק מדוע הוצרך לתיבה. ואם תאמר כדי למעט בנס, הרי בגמרא סנהדרין דף קח ע"א מבואר שכאשר הוכיח נח את בני דורו שיביא הקב"ה מבול, אמרו לו הרי אתה עושה תיבה מעץ, ואנחנו יכולים לעשות תיבה של ברזל, ושם מבואר שענו לו בכל צורה שיביא הקב"ה מבול הם יוכלו לעשות תיבה והגנה טובה יותר ממעשיו, וא"כ נמצא שהנס היה גלוי לעיני כולם שלא יתכן שתיבת עץ תציל אותו וא"כ מדוע הוצרך לתיבה? ב) זאת ועוד מדוע הצריך את נח לעשיית תיבה והרי היה אפשר לקחתו לארץ ישראל כפי דברי המדרש ששם לא ירד המבול, או עכ"פ להצילו בלי תיבה?

ג) עוד מבואר בגמרא שם שנח סבל יסורים גדולים מאוד מאחר והיו בתיבה כל סוגי הבהמות חיות ועופות ולכל אחד יש זמן אחר לאכילתו, וכל אחד היו מאכילים אותו בזמנו, ונוצר מצב שלא יכלו לישון כלל וכל הזמן היה בעומס עבודה וצער, וכיצד לצדיק כזה שכבר הקב"ה מצילו מייסרו כל כך יסורים?

ד) אלה תולדות נח איש צדיק ודרשו חז"ל תולדות הצדיק אלו מעש"ט, יש להקשות מדוע אצל נח נאמר דרשה זו וכתבה התורה כך, ואילו מצינו בפי תולדות אלה תולדות אברהם וכו' ושם התורה כלל לא אומרת דבר זה וכן אצל יצחק ויעקב?

ה) עוד מצינו בחז"ל גמרא סנהדרין דף קח ע"א מחלוקת בין ריו"ח לר"ל האם דורשים אותו לגנאי שרק בדורו היה צדיק כך סובר ריו"ח, ור"ל ס"ל כ"ש בדורות אחרים, ולכאורה אחרי שהתורה מעידה עליו שהוא צדיק תמים מדוע יש להסתפק ולומר שרק בדורו?

ו) עוד יש להקשות בפשטות לפי המבואר בתחילת הפרשה שנח זכה להינצל מהמבול כי אותך ראיתי צדיק לפני וכו' ומצד שני בהמשך הפרשה כתוב פ"ח פסוק (א) וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת־נֹחַ וְאֶת כָּל־הַחַיָּה וְאֶת־כָּל־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר אִתּוֹ בַּתֵּבָה וְכוּ': ומבואר במדרש שזכר לו מה שזן ופירנס כל י"ב חודש את כל החיה והבהמה ולכן הצילו, וקשה שזה סתירה בפסוקים?

נקדים דברי התנא סוד קיום העולם:

ונקדים המבואר במסכת אבות פרק א' ב' {ב} שמעון הצדיק היה משירי כנסת הגדולה הוא היה אומר על שלשה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים: והנה בתחילת בריאת העולם עדיין לא היה תורה ולא עבודה כיון שתפילות האבות תיקנום והתורה התקבלה ע"י משה נמצא שעד דורו של אברהם העולם עומד רק על עמוד החסד ומהאבות נוסף עמוד העבודה וממשה רבנו נוסף עמוד התורה, וכיון שכן דור המבול אשר השחית את דרכו על הארץ ומלאה הארץ חמס, פירושו של דבר שכל אותו דור היו אנוכיים וכל אחד חשב רק על עצמו וגזלו וחמסו אחד את השני וכמאמר חז"ל במדרש, ותשחת הארץ לפני האלקים ותמלא הארץ חמס, ועוד כתוב שם פסוק יג "ויאמר אלקים לנח קץ כל בשר בא לפני כי מלאה הארץ חמס" וכו' ודרשו חז"ל שלא נחתם גזר דינם אלא על הגזל, וחז"ל ביארו מהו חמס? פחות משהו פרוטה, ומובא במדרש שאדם שהיה מוציא חבילת תורמוסים כל אחד היה לוקח פחות משהו פרוטה ועי"ז גומרים לו הכל ופוטרים עצמם מלשלם. וכבר הקשו על המדרש הרי בני נח נהרגים על פחות משהו פרוטה, וכן הקשה האו"ח הקדוש, ותירץ דעכ"פ הם עשו גזל שבני אדם לא היו תובעים אותו, והכל כדי להוציא מחבירו באופן שלא יתבענו. נמצא יסוד הגזירה וההשחתה הוא הרוע לב שהיה לדור המבול שהשחיתו כל מידה טובה, במקום לעזור איש לחברו הפוך התחכמו כיצד להרע באופן שלא יוכל לתובעו שיא השחיתות, ולכן כאשר האדם הגיע לשחיתות כזו אין לו זכות קיום כיון שעולם חסד יבנה, ובלעדי החסד אי אפשר לעולם שיתקיים. ואילו נח הוא היחיד עם בני ביתו שעוד עשו חסד עם בני דורו, ולכן התורה במיוחד כאן אצל נח הדגישה שאלו הן תולדותיו מעש"ט להשמיענו שזהו עיקר זכות קיומו ולהינצל מהמבול בגלל חסדיו.

עיר התורה שקרובה אליך

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם העולמית

הרבנות הראשית לישראל

לשכת הרבנות הראשית אלעד. ראש העין. הרצליה

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

מחלוקת חז"ל בדרגת נח:

ובזה נבין שיש מחלוקת האם חסדיו היו רק ביחס לבני דורו המושחתים בלטו מעשה החסד שלו, או שהיו מעשה החסד גדולים אפילו אם היה בדורו של אברהם איש החסד, ולכן עשו את השוואת החסד בין דור המבול לדור אברהם דוקא כיון שכל עיקר כוונת התורה היא לבאר את עמוד החסד שעשה.

כשניתן רשות למשחית להשחית אינו מבדיל בין רשע לצדיק:

אלא שיש לשאול הרי אמרו חז"ל מדוע הקב"ה בכבודו ובעצמו הכה את הבכורות ולא על ידי מלאך, היות וכאשר ניתנה רשות למשחית להשחית אינו מבדיל בין רשע לצדיק לכן הוצרך הקב"ה בעצמו להבדיל בין ישראל למצרים, וכן מצינו עוד לחז"ל שמטעם יסוד זה כאשר הקב"ה הפך את סדום והיה נצרך להציל את לוט לא השאירו בסדום ושם ינצל, כיון שלא שייד דבר זה בהנהגה השמימית ורק על ידי שיוציאו אותו מחוץ לסדום יכול להינצל, וכן מבואר בזוהר בראשית פרשת וירא דף קז ע"ב וז"ל תא חזי (ס"ג א) בשעתא דדינא שרי בעלמא הא אתמר דלא ליבעי לב"נ לאשתכחא בשוקא בגין דכיון דשריא דינא לא אשגח בין זכאה וחייבא ולא בעי (לאסתכלא) לאשתכחא תמן והא אתמר דבג"כ אסתים נח בתיבה ולא ישגח בעלמא בשעתא דדינא יתעביד וכתוב (שמות י"ב) ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר עד דיתעביד דינא ובגין כך ויאמר המלט על נפשך אל תביט אחריך וגו', ולפי יסוד זה יש לשאול כיצד בכל זאת ניצלו נח ובניו מהמבול?

מפעל החסד:

והנראה שזה הטעם שהוצרך הקב"ה לצוות את נח לעשות תיבה ולהכניס בה את כל החיות ולהיות יחד איתם דוקא, בהיות ובאותן אלפיים שנים העולם היה קיים על עמוד אחד שהוא עמוד החסד כיון שעדיין אין תורה וגם אין קורבנות ותפילות, וכיון שהשחית כל בשר את דרכו על הארץ ומלאה חמס נמחק עמוד החסד ממילא אין זכות קיום לעולם ונגזר המבול למחוק העולם, ובכדי שנח יוכל להינצל במצב כזה יש אך ורק דרך אחת על ידי שהוא יהיה בתיבה אחת עם כל הבעלי חיים ויצטרך לטפל בהן יומם ולילה כדי שיעסקו כל הזמן בחסד ורק על ידי זה נבדל מיתר העולם להינצל, ולולי עסק החסד לא יועיל צדקותו להינצל מהגזרה הכללית, ובוזה יתורץ היטב כוונת הפסוק ויזכור את נח ואת כל החיה אשר איתו בתיבה היינו החסד שעסק בו כל הזמן בלי הפסק. ושמתתי כמוצא שלל רב שנלע"ד שזהו כוונת האור החיים הקדוש אשר עמד על דקדוק זה בפסוק בתירוץ שני עיי"ש.

נמצא יוצא לפי זה שגדר תיבת נח היינו תיבת חסד וכשמה כן היא להיות נח לבריות וזה סוד קבלת תפילתו והצלתו ממי המבול, כי כבר חז"ל אמרו וצדקה תציל ממות כוח החסד להפך מידת הדין למידת הרחמים, ולכן למרות שמבואר בחז"ל שאנשי דור המבול היו גדולים מאוד ואף הן עשו תיבות מברזל ואילו תיבת נח מעצים הוא ניצל והן לא ניצלו, כי ברור שלא היה בכוח התיבה לעמוד מול עוצמת מי המבול באופן טבעי אפילו מאבן וברזל הכל נימוח על ידי הזרמים והחום, אולם התיבה של נח ניצלה מכח החסד שנעשה בה כל רגע ורגע והיינו עולם חסד יבנה.

החסד סגולה לבטל גזרות ולקבל תפילתו:

עולה ומתבאר מדברנו שהסוד להינצל מכל גזירה רעה ושתפילתו תתקבל לעשות תיבת נח פירושו עיי שיעשה חסד עם חבירו ולהרבות באהבת הזולת מחשבה על חבירו, בהיות ואפילו מתפלל לזכות לאיזה דבר צריך לדעת שאולי מצד מידת הדין לא מגיע לו וכדי שבכל זאת יזכה שתתקבל תפילתו, הסגולה היא להרבות במעשה צדקה וחסד ועיי? זוכה שהקב"ה מתנהג עימו כפי מידתו שאינו מסתכל רק על עצמו ועל מה שמגיע לו אלא חושב איך לעזור לחבירו גם הקב"ה כך מטיב לו למלא כל משאלות ליבו, ולכן אמר הפסוק ונח מצא חן בעיני השם. דכל הצלתו בגלל מציאת חן עיי מעשה החסד.

מעשה שהיה:

ונספר אחד מיני אלף סיפורים עד כמה החסד מגן על האדם מגזרות רעות רח"ל. מסופר על גביר אחד שהיה עושה צדקה וחסד והיה ערירי וכבר בגרו הוא ואשתו ולכן השתדלו לעזור לאחרים יותר, והנה פעם עמדו לחתן יתום ויתומה באותה עיר ויצאו לעשות מגבית עבורם כי להם דבר, כאשר הגיעו אליו שאל כמה הם זקוקים לצרכי החתונה נאמר לו צריך חמשת אלפים רובל, אמר להם שהוא מוכן לזכות במצוה ולתת להם את הסכום ובלבד שהחתן והכלה יזמינו אותו לחתונה, השיבו לו אין ספק שהוא יהיה המוזמן הראשון כי כל האירוע בזכותו, ואכן נעשו כל ההכנות לעריכת החתונה והגיע היום אולם לצערנו מרוב טירדות החתן שכח להזמין את בעל השמחה שתתרים הכל, בהגיעם לחופה וכבר נמצאים תחת החופה פיתאום החתן נזכר מהתורם איך יתכן שלא הזמינו לכן ביקש מכולם סליחה שהוא חייב לעכב החופה עד שנלך להזמינו ולהתנצל בפניו, השעה כבר היית מאוחרת הגיעו לביתו של הגביר בשירה וריקודים וראו מצד אחד שהכל חשוך ומצד שני הדלת פתוחה דפקו ודפקו ולא עונים

עיר התורה שקרובה אליך

מרדכי מלכא
רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו
יו"ר ועדת סת"ם העולמית
הרבנות הראשית לישראל

לשכת הרבנות הראשית אלעד. ראש העין. הרצליה

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

החליטו שהם נכנסים הדליקו את האור ומגלים מחזה מחריד שהגביר ואשתו כפותים בחבלים על הריצפה אוינם יכולים לזוז, שאלו אותם מה קרא ואז סיפרו הגביר ואשתו כי באו שודדים לביתם וכפתו אותן והיכו אותם לגלות היכן הכסף ואם לא הם יהרגו אותם והנה בעודן מכים בהן נשמעו קולות השירה והריקודים ותיכף נבהלו וברחו להם, כמובן שקמו והתלבשו והודו לקב"ה על הנס הגדול שנעשה איתם בזכות הצדקה והחסד שעשו עם החתן והכלה, והתברר למפרע כי מאת השם היית זאת ששכחו להזמין עד אותה שעה בכדי להצילם ממות. וזהו גומל נפשו איש חסד אדם שעושה צדקה וחסד הוא עושה עם עצמו ובני ביתו שבזכות הצדקה והחסד האדם ניצל מכל מיני גזרות רעות וזוהי תיבת נח.

ההבדל בין דור המבול לדור הפלגה:

ובזה יובן היטב ההבדל בין דור המבול לדור הפלגה, דור הפלגה אחרי אשר ראו מה קרא לדור המבול שלפניהם למדו לקח שהדרך להינצל הוא דוקא ע"י אחדות העם והתורה מעידה שאכן כך היה הן עם אחד ודברים אחדים ושפה אחת, אלא שניצלו לרעה את האחדות וכפרו בקב"ה ורצו לבנות מגדל עד השמים, ואמר הקב"ה כיון שהן מאוחדים זה החילם לעשות אף לא יבצר מהם לעשות את כל אשר יזמו, ללמדנו מהו כוח האחדות שאין גבולות ליכולת להצליח, ולכן אמר הקב"ה אין דרך להילחם בהן אלא ע"י שיבלול שפתם ויהיה בניהם מחלוקת יתבטל כל תוכניתם מעין לשון בני אדם המושאל מכאן הפרד ומשול כי בלי הפרדה אי אפשר להילחם בהן.

מוסר השכל צריך לעשות ביתו תיבת נח:

נמצאנו למדים עד כמה חשוב שכל אדם ירבה אהבה ועזרה לזולת איש את רעהו יעזרו ולהרבות בחסד כי זה סוד ההצלחה. אלא שבראש ובראשונה יבנה ביתו כתיבת נח שיהיה הבית של חסד עם בני ביתו ורק כך אפשר להינצל ממבול אש המחלוקת והשנאה, כי רבים טועים וחושבים שחסד שייך רק בחוץ ואילו בבית כולם עבדיו ורכושו הפרטי, אולם דעת חז"ל הפוך שהאדם בראש ובראשונה מצווה על בני ביתו, עד שכתב מרן החיד"א כמעט אי אפשר לקיים מצוות ואהבת לרעך כמוך אלא עם אשתו, ויש הטועים וחושבים הפוך, ולכן כאשר כל אחד הופך ביתו לבית של חסד ויודע שכל פעולה שעושה בביתו זה מצוות עשה דאורייתא לעזור לאשתו כל הורדת שקית זבל זה כאילו מגביה ארבעת המינים וכל לקיחת חפץ או הבאתו הופכת להיות מצוות עשה דאורייתא עד שכל מעשיו בביתו הן של הבעל והן של אשתו וק"ו של בניו הן בית של מצוות עשה מהתורה והבנים אף נוסף להן מצוות כיבוד אב ואם, וכאשר האדם הופך ביתו לתיבת חסד שורר השלום והאהבה בניהם, ולאחר שהצליח להפוך ביתו לתיבת נח ימשיך במעשיו גם בציבור שיש תיבת נח הציבורים בזה שבונים חברה מלוכדת ואוהבת ומאוחדת ומרבים בחסד אדם עם חברו וזו הסגולה להינצל מכל גזרות קשות.

בידידות ואהבה
מרדכי מלכא